

De rol van aandachtsprocessen in de ontwikkeling en het voortbestaan van middelenmisbruik en -afhankelijkheid

Gepubliceerd: 06-10-2010 Laatst bijgewerkt: 30-04-2024

Dit onderzoek is een samenwerking tussen de afdeling Klinische Psychologie van de Rijksuniversiteit Groningen en Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) en focust zich op de veronderstelde rol van middelspecifieke AB*s bij de ontwikkeling van...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON34170

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Aandachtsprocessen en middelengebruik

Aandoening

- Overige aandoening

Synoniemen aandoening

middelenafhankelijkheid, verslaving

Aandoening

middelengebruik, verslaving

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Zorgonderzoek Nederland (ZON)

Overige ondersteuning: ZonMW

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: aandachtsbias, adolescenten, verslaving

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Aandachtscontrole scores, gemeten met de Visual Probe Task (VPT) en de Exogenous Cueing Task (ECT), aandachtscontrole scores gemeten met de Attention Network Task (ANT) en middelengebruik scores, gemeten met de Middelengebruik Vragenlijst.

Secundaire uitkomstmaten

Niet van toepassing.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Middelengebruik en verslavingsgedrag vormen een groeiend probleem onder (jonge) adolescenten. Toenemend inzicht in factoren die een kritieke rol spelen in de ontwikkeling en het voortbestaan van dit probleemgedrag zouden welkome theoriegestuurde aanwijzingen kunnen verschaffen voor zowel preventie als behandeling. Tegenwoordige theorieën kennen een kritieke rol toe aan aandachtsbias (AB) en suggereren een wederkerige relatie tussen 'craving' (hunkering naar drugs) en AB voor drug 'cues'. In de lijn van deze visie is het zelfs betoogd dat de ontwikkeling van een AB voor drugsstimuli het kernproces zou kunnen zijn dat aan de basis ligt van dwangmatig drugsgebruik en 'craving'. Als ondersteuning van het beweerde belang van AB bij verslaving, liet een serie recente onderzoeken zien dat verslaafde individuen worden gekarakteriseerd door AB's in zowel oriënterende als volgehouden aandacht in de richting van persoonlijk relevante drug cues. Echter, omdat tot nu toe praktisch al deze onderzoeken een cross-sectionele benadering volgden, blijft het te bezien of deze biases inderdaad een oorzakelijke invloed hebben op

verslavingsgedrag. Verder wordt gesuggereerd dat de invloed van deze aandachtsprocessen op middelengebruik sterker is in individuen met relatief zwakkere aandachtscontrole, als zij vergeleken worden met individuen met relatief goede aandachtscontrole. Het huidige onderzoek is onderdeel van een groter project, dat gericht is op het verder onderzoeken of en hoe AB*s betrokken zijn bij de ontwikkeling en het voortbestaan van middelenmisbruik. Het specifieke doel van de huidige studie is het onderzoeken van de rol van AB bij adolescenten die middelen misbruiken en de veronderstelde modererende rol van aandachtscontrole.

Doel van het onderzoek

Dit onderzoek is een samenwerking tussen de afdeling Klinische Psychologie van de Rijksuniversiteit Groningen en Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) en focust zich op de veronderstelde rol van middelspecifieke AB*s bij de ontwikkeling van middelenmisbruik en de mogelijk modererende rol van aandachtscontrole. Er bestaat al rijkelijk bewijs dat volwassenen een AB vertonen voor persoonlijk relevante drugsstimuli. Als inderdaad een dergelijke AB een kritieke rol speelt in de ontwikkeling en het voortbestaan van middelenafhankelijkheid, dan zou een AB voor persoonlijk relevante drugsstimuli zich ook manifesteren in middelen misbruikende of afhankelijke adolescenten. Verder zou het vermogen tot het reguleren van de aandachtsallocatie de mate waarop aandacht van middelengerelateerde cues kan worden losgemaakt kunnen modereren. Daarom is het doel van dit onderzoek te testen of dit inderdaad het geval is. In dit onderzoek worden aandachtsbias en aandachtscontrole scores gemeten zowel voor als na de reguliere VNN behandeling. Dit geeft de mogelijkheid om te testen of aanpassing van AB geassocieerd is met behandel succes en terugkering van symptomen. Als dit zo is, dan zou dit niet alleen de bewering dat AB een belangrijke rol speelt bij verslaving staven, maar het zou ook wijzen op het mogelijk klinische belang van een reguliere behandeling waarin ook wordt gericht op AB. Bovendien zou het zowel een theoriegestuurde index van behandel succes als een voorspeller van terugval verschaffen. Bovendien worden in dit onderzoek aandachtscontrole scores gemeten om de veronderstelde modererende rol van aandachtscontrole te onderzoeken. Adolescenten die zich aanmelden voor een behandeling, zullen geïnccludeerd worden bij VNN, gezonde controles zullen geworven worden op scholen, universiteiten en jeugdcentra.

Onderzoekopzet

Een totaal van 160 adolescenten zullen deelnemen. Vanaf september 2010 worden computertaken en vragenlijsten toegevoegd aan de reguliere behandelprocedure van VNN, op basis van vrijwilligheid. De sessie bestaat uit . In totaal zullen 80 adolescenten in de leeftijd van 12 tot 25 jaar worden geïnccludeerd, met meetmomenten voor en na behandeling (ongeveer na zes maanden) en nog eens drie maanden follow-up. Een parallelle controlegroep van gezonde adolescenten

(gematcht op leeftijd, geslacht en opleidingsniveau) zullen worden geworven op middelbare scholen, MBO*s, HBO*s, universiteiten en jongerencentra. Baseline scores zullen worden vergeleken met scores van gezonde controles en met na-behandeling scores en follow-up scores.

Inschatting van belasting en risico

Er zijn geen directe risico*s verbonden aan participatie in dit onderzoek. Participanten kunnen reguliere zorg blijven ontvangen en deelname is vrijwillig. De belasting van participatie in dit onderzoek is laag omdat het enkel een investering vraagt van drie keer 60-90 minuten. Deelnemers zullen worden geïnformeerd over het onderzoek en hebben als ze dat willen, de volle vrijheid om zich terug te trekken van het onderzoek op ieder punt, met iedere reden. In dit onderzoek zijn er geen interventies, het is daarom onwaarschijnlijk dat deelnemers negatieve effecten zullen ervaren.

Contactpersonen

Publiek

Zorgonderzoek Nederland (ZON)

Laan van Nieuw Ooste Indië
2593 CE Den Haag
NL

Wetenschappelijk

Zorgonderzoek Nederland (ZON)

Laan van Nieuw Ooste Indië
2593 CE Den Haag
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Adolescenten (12-15 jaar)

Adolescenten (16-17 jaar)

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

Patienten:

Patienten moeten tussen 12 en 25 jaar oud zijn en aangemeld voor behandeling bij VNN. Zij moeten de Nederlandse taal vloeiend beheersen en bij voorkeur niet onder invloed van verslavende middelen.

Controles:

Controles moeten tussen 12 en 25 jaar oud zijn. Zij moeten zo veel mogelijk matchen met patienten op leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Zij moeten de Nederlandse taal vloeiend beheersen en bij voorkeur niet onder de invloed zijn van verslavende middelen.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Patienten:

Geen exclusie criteria.

Controles:

Geen exclusie criteria.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Niet-gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Geneesmiddel
Doel:	Preventie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	14-03-2011
Aantal proefpersonen:	160
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	06-10-2010
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Groningen (Groningen)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL32403.042.10